

СУСПІЛЬСТВО. ПОЛІТИКА. КУЛЬТУРА

січень-лютий, № 1 2015

ОКСАМУТ

Oksamut

ДВА КРИЛА ІГОРЯ
СІКОРСЬКОГО ТА БОРГ
УКРАЇНИ СЛАВЕТНОМУ
СПІВІТЧИЗНИКУ

ЩО НАСПРАВДІ
ВІДБУВАЄТЬСЯ
НА ПЕРЕДОВІЙ?

Я ОГОЛОШУЮ
ВІЙНУ ВІЙНИ
HEADLINE «INTERVIEW
OF ISSUE A MAGAZINE»

ПІДТРИМАЙ АРМІЮ
УКРАЇНИ!
SUPPORT ARMY OF
UKRAINE

СТЕПАН ХМАРА:
«ТІЛЬКИ ПРАВДА
СПАСЕ НАС»

ІРИНА КОВАЛЬОВА:
«БУДЬТЕ
ЩАСЛИВИМИ ТАМ,
ДЕ ВИ Є»

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 86362



Постать легендарного киянина Ігоря Івановича Сікорського - всесвітньо відомого авіаконструктора, дослідника, пілота, батька цілої низки гелікоптерів, людини, яка поєднала континенти, не потребує особливого представлення. Ім'я Сікорського нерідко зустрічаємо в історії як російської, так і американської авіації. Його складний життєвий і творчий шлях репрезентовано в численних наукових працях та художніх творах. Однак мало де згадується про те, що Ігор Іванович - киянин та про київський етап його авіаційної кар'єри. Як він сам писав у 1933 році Василю Галичу: «У мого роду, який з'явився у селі на Київщині, мій дід та прадід були священиками, суто українське походження». Для вас, шановні читачі журналу «Оксаміт», ми надаємо унікальну можливість ознайомитися з київським, петербурзьким та американським періодами життя і діяльності І.І. Сікорського в контексті його духовного заповіту, який дає змогу зрозуміти, в чому життєва сила цього талановитого інженера, конструктора, винахідника та авіатора. Про все це розповідає Ігор Володимирович Шпак, директор групи компанії «АДЕФ». За редакцією І.В. Шпака напередодні Нового 2015 року вийшла у світ книга «Ігор Сікорський. Від Києва до Коннектикута, від неба до Небес». Чільне місце у цій розповіді займає дуже важливе питання боргу сучасної України перед пам'яттю І.І. Сікорського.

ДВА КРИЛА ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО ТА БОРГ УКРАЇНИ СЛАВЕТНОМУ СПІВВІТЧИЗНИКУ

■ ■ ■ КИЇВСЬКИЙ ПЕРІОД

25 травня (6 червня за новим стилем) 1889 року в Києві у будинку № 156, що на вулиці Великій Підвальній (нині Ярославів Вал), у сім'ї професора Івана Олексійовича Сікорського народився хлопчик, який у майбутньому стане корифеєм авіації.

Ігор Сікорський ще змалку почав проявляти жвавий інтерес до механіки, майструючи власні іграшки. Батьки всіляко підтримували сина в його перших експериментах, навіть виділили окрему кімнату під майстерню.

Одного разу 11-річному хлопчикові, який марив небом, польотами і зачитувався новим романом Жуля Верна «Робур-завойовник», наснилося, начебто він знаходиться у повітрі на борту літального апарата. Хлопець ішов коридором. З обох боків були двері, оздоблені «під горіх». Хоча підлога

й була вкрита килимовою доріжкою, виразно відчувалася вібрація. Сферичні лампи розливали приємне блакитне світло. Але щойно Ігор дійшов до кінця коридору й відчинив двері у розкішний салон, він прокинувся. Сон був настільки явним, що запам'ятався на все життя. І виявився віщим. Через 30 років усе це Ігор Сікорський побачить на борту власноруч спроектованого літака-амфібії S38.

Після закінчення школи 1906 року юнак розпочав пошук навчального закладу, де можна було б наблизитися до своїх мрій – стати інженером-авіатором. У той час Париж був визнаним центром авіації, яка щойно почала зароджуватися. Тоді увесь світ говорив про винахід братів Райт. Їм уперше вдалося здійснити політ апарата, важчого за повітря.

Батьки відправили Ігоря навчатися у Францію, де він вступив до технічної школи Дювільє де Лано. Однак рівень

1906 р. Ігор Сікорський (праворуч) з братом та сестрами



навчання в школі не задовольнив І. Сікорського. За шість місяців він повернувся додому, де восени 1907 року вступив до Київського політехнічного інституту на механічне відділення.

Зрозумівши, що без неба та авіації для нього немає життя, І. Сікорський припинив навчання в інституті й отримавши благословення та фінансову підтримку родини, знову вирушив до Парижа, щоб перейняти досвід створення, обслуговування та експлуатації літаків і польотів на них.

Після тримісячного перебування у Франції 20-річний Ігор Сікорський повернувся до Києва і розпочав роботу над створенням першого гелікоптера у Російській імперії. Але відсутність необхідних знань і відповідних комплектуючих, зокрема двигуна достатньої потужності, не дали можливості юному конструктору закінчити цей проект. Ця невдача не зупинила Ігоря Сікорського, і він направив свої зусилля на літакобудування. Невдовзі світ побачив перший літак – маленький біплан БІС-1 (Билінкін і Сікорський). Потім були БІС-2, серія великих і малих аеросаней, аероплани, важкі та легкі біплани і безліч необхідних теоретичних, дослідницьких та конструкторських робіт.

Наприкінці квітня 1911 року на Куренівському аеродромі м. Києва він власноруч розпочав випробування «Великого гоночного біплана» (С-5). Саме тоді вперше було виконано кілька польотів із пасажирами на борту. Цей біплан став епохальним не тільки в біографії Сікорського, а й в історії всієї вітчизняної авіації.

Серед київських авіаконструкторів того часу Сікорський побудував найбільшу кількість літальних апаратів, виконав найбільше польотів, у нього було найменше аварій, і він досяг найкращих результатів.

1912 року Російсько-Балтійський вагонний завод викупив право на будівництво та продаж біпланів Сікорського С-6а та запросив молодого авіатора обійняти посаду головного конструктора спеціального аеробудівельного відділення.



ПЕТЕРБУРЗЬКИЙ ПЕРІОД

22-річний Ігор Сікорський прийняв пропозицію й поїхав до Петербурга. Крім виконання таких замовлень, як виробництво 37 французьких літаків «Ньюпор», тривала розробка нових машин власної конструкції. Ядро конструкторського колективу складала кияни. За два роки вони створили близько 20 експериментальних літаків, унікальних за інженерним рішенням.

Справжнім тріумфом став новий повітряний корабель Сікорського С-9. Фюзеляж і крила вражали своїми розмірами. Літак отримав назву «Гранд», тобто «Великий». 15 березня 1915 року авіаконструктор здійснив перший політ на «Гранді».

Завдяки нашому талановитому співвітчизнику царська Росія вирвалася вперед із небаченим

повітряним кораблем, залишивши позаду на кілька років усі країни світу. «Великий» перейменували спочатку на «Російський витязь», а незабаром на «Ілля Муромець». З такою назвою перший у світі чотиримоторний літак навічно увійшов в історію, а його творець увійшов в історію як національний герой Росії.

І.І. Сікорський отримав безліч нагород як від царя Миколи II і Державної Думи Російської імперії, так і від різних громадських організацій, і російських, і міжнародних авіаційних виставок. Завдяки одній з премій він придбав невелику дачу під Києвом, де любив відпочивати із сім'єю.

Слава та визнання не запаморочили голову Ігорю Івановичу. Думки були далекі від мирської суєти: майбутнє авіації – ось що займало конструктора.

Як це буває у нашому житті, не всі ставилися до його здобутків однозначно. За свідченням К.М. Фінне (близького знайомого І. Сікорського) «... І.І. Сікорський надав своєму винаходу



яскравого національного забарвлення, що, в свою чергу, спровокувало стримане ставлення інтелігенції до авіатора, щоб не сказати більше...». І таких, як Сікорський, котрі намагалися відстоювати свою національну самобутність, так звана інтелігенція готова була ототожнювати з відсталістю, провінційністю, залежністю.

17 червня 1914 року члени Київського товариства повітроплавання, студенти, викладачі КПШ, журналісти зустрічали на Куренівському аеродромі свого славетного земляка, який завершив перший етап перельоту Петербург-Орша-Київ-Новосокольники-Петербург на багатомоторному літаку «Ілля Муромець».

З початком Першої світової війни І.І. Сікорський перетворився на військового авіаконструктора. Його «Ілля Муромець» став бомбардувальником, а на допомогу йому піднялися в небо нові літаки-розвідники, літаки-винищувачі. Ігор Іванович перебував всамому епіцентрі подій. Завдяки цьому він отримував важливу інформацію з перших рук: від пілотів і механіків, що дозволяло оперативно працювати над удосконаленням літаків.

Під час війни авіація набула великого бойового значення. У Російській імперії на базі літаків «Ілля Муромець» створено «Ескадру повітряних кораблів», яка стала прообразом дальньої авіації.



АМЕРИКАНСЬКИЙ ПЕРІОД

Плани на подальше мирне життя зруйнувала Жовтнева революція 1917 року. І. Сікорський був переконаним монархістом і не сприймав ідеї комунізму, якими захоплювалася його юна дружина Ольга Сімкович (згодом вони розлучилися, а доньку Тетяну, яка народилася у квітні 1918 року, взяла на виховання сестра Ігоря Ольга).

28-річний Ігор Сікорський залишив батьківщину в березні 1918 року та виїхав спочатку до Великої Британії, потім до Франції, а невдовзі до США.

З надією на краще майбутнє (точніше з упевненістю) Ігор Сікорський прибув до Нью-Йорка. Доля вкотре випробувала його. Життя емігранта, відсутність роботи за фахом, складні фінансові та побутові умови, смерть батька у 1919 році в Києві та інші негаразди не зламали його, а тільки загартували: доводилося заощаджувати на їжі та житлі, підробляти, даючи уроки математики у школі для російських емігрантів. Такий майже спартанський спосіб життя прикрасив тільки приїзд із Радянської Росії у лютому 1923 року сестер Ольги, Олени та доньки Тетяни. Та все ж таки Америка виправдала надії Ігоря Івановича: тут він зустрів особисте щастя і став визнаним лідером не лише американського, а й світового ринку літаків-амфібій

1915 р. Екіпаж літака «Ілля Муромець» на аеродромі м. Яблонна поблизу Варшави





1919 р. Ігор Сікорський по приїзді до Нью-Йорка

та гвинтокрилих машин. Очевидно, що успіх справи Сікорського – це результат напруженої самовідданої праці авіаконструктора й згуртованого колективу, який йому вдалося зібрати в Америці.

Ігор Іванович створив 15 типів літаків і затвердився в світовому авіапросторі як «Містер Гелікоптер». З 1947 року й донині президенти США надають перевагу гвинтокрилам конструкції Сікорського. Гелікоптери фірми Сікорського ефективно використовуються в армії, береговій охороні, пошуково-рятувальних та санітарних роботах. За свідченням сина авіаконструктора – Сергія Сікорського гелікоптери батька рятували понад 1,5 мільйона життів.

Усі, хто знав Ігоря Івановича за життя, передусім звертали увагу на його людські якості. Він завжди був прекрасним люблячим батьком, чоловіком, братом, товаришем, з пошаною ставився до людей, не зважаючи на їх суспільний статус. За спогадами синів, Ігор Іванович був дивовижною людиною, винятковою у своїй шляхетності, вкрай чесним по відношенню до інших і до самого себе.

Ігор Іванович Сікорський написав багато просвітницьких публіцистичних творів. І сьогодні його судження та оцінки набувають для нас особливого значення на тлі безупинних нарікань на труднощі, що пов'язані з кризою в Україні.

На святкуванні 950-річчя Хрещення Київської Русі в Америці у своїй промові І.І. Сікорський сказав, що «... зупиняться лише на оплакуванні втрат – згубно. Треба багато працювати, щоб з наявного болота вийти на широку дорогу та просуватися вперед...».

Так, саме працювати, дуже багато працювати – це заповіт українця XX століття Сікорського нам, українцям XXI століття.

Ігор Іванович був глибоко віруючим православним християнином. Його духовна спадщина була викладена в роботі «Небо і Небеса». Власне переклад її українською і складає другу частину книги «Ігор Сікорський. Від Києва до Коннектикута, від неба до Небес». Варто зауважити, що «Небо і Небеса» – це роздуми Сікорського-християнина над питанням сенсу і цінностей існування сучасної людини й суспільства загалом. Цей твір складається з кількох окремих частин: «Послання молитви Господньої», «Невидима боротьба», «Еволюція душі» та «У пошуках Вищих Реальностей». Ці роздуми, які були написані не Сікорським-богословом, а Сікорським-релігійним мислителем, зберігають актуальність і сьогодні. Так, головний висновок його аналізу міститься у тезі: «... Всі наші досягнення видаються чимось незначним порівняно з вічними цінностями людини – Божого

1941 р. За штурвалом VS-300A – Ігор Сікорський





Ігор Сікорський

творіння – адже їй самою долею судилося взяти гору над брехнею, болем і смертю. Ніхто й ніколи не відніме в нас цього значення життя, і це – найголовніше».

У США діяльність авіаконструктора оцінили надзвичайно високо – там його вважають національним героєм, справедливо відводячи одне з найпочесніших місць в історії ХХ століття. І доказом цьому є понад 90 почесних нагород, які він отримав упродовж свого життя.

На честь Ігоря Сікорського в Бріджпорті, що в штаті Коннектикут, названо аеропорт. Існує навіть Історичний архів імені Сікорського. А в 1988 році поштове відомство США випустило марку з портретом Сікорського та зображенням його вертольота VS-300 з надписом «Igor Sikorsky». У різних музеях світу є розділи, присвячені особисто І.І. Сікорському.

А що ж у нас, в Україні, на батьківщині ушлявленого авіатора?

15 травня 2005 року в Національному технічному університеті України «КПІ» встановлено пам'ятник, який належить руці заслуженого художника України, скульптора Миколи Олійника; відкрито стенд про діяльність Сікорського у Державному політехнічному музеї України; найкращі студенти факультету аерокосмічних систем КПІ щорічно отримують стипендію імені Ігоря Сікорського.

2011 року в Києві з ініціативи посольства США в Україні з'явилася вулиця Ігоря Сікорського – людини, яка символічно поєднала Україну й Америку, людини, яка завжди підкреслювала своє українське походження.

Яскравим прикладом світової значимості винахідника стала пам'ятна монета із серії «Видатні особистості України», яку випустив Національний банк України напередодні 120-ї річниці від дня народження Сікорського.

Проте історія увічнення здобутків видатного земляка на цьому не повинна завершитися. Необхідно нарешті вирішити проблему щодо створення музею Ігоря Сікорського в родовому маєтку Сікорських по вулиці Ярославів Вал, 156 у Києві, повернути частину його матеріальної та духовної спадщини в Україну. Хоча питання будівлі по вулиці Ярославів Вал, 156 так і не було вирішено за часів мерів Києва О.О. Омельченка, Л.М. Черновецького, О.П. Попова. Чи вдасться це зробити меру В.В. Кличку?

Питання щодо увічнення імені Сікорського в назві українських аеропортів було піднято ще у 2006 році. Є пропозиція присвоїти Міжнародному аеропорту «Київ» (Жуляни) імені Ігоря Сікорського. Оскільки аеропорт у Жулянах – це комунальна власність міста Києва, то і це питання може вирішити Київська міськадержавна адміністрація. А чи захоче?

Дитячі мрії про польоти уві сні й наяву «піонера київського неба» Ігоря Сікорського здійснилися. А чи можемо ми сподіватися сьогодні на успішність наших справ? ■


Київському міському голові

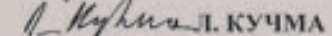
В. КЛИЧКУ

Шановний Віталію Володимировичу!

Зважаючи на те, що будинок І. Сікорського, який знаходиться за адресою вул. Ярославів Вал, 15-б, утримується орендарем, Міжнародним благодійним фондом «Музей історії повітроплавання і авіації ім. І. Сікорського», у незалежному стані, підтримуємо громадську ініціативу щодо повернення громаді згаданого будинку. З огляду на світовий вимір відкриттів видатного князя вважасмо доцільним розгляд питання про створення у цьому будинкові музею Ігоря Сікорського, уродженця Києва, геніального авіаційного конструктора.

Просимо підтримати.

Президент України 1991-1994 рр.  Л. КРАВЧУК

Президент України 1994 – 2005 рр.  Л. КУЧМА

Президент України 2005-2010 рр.  В. ЮЩЕНКО